

Ādas jaunveidojumu atpazīstamība ar dermatoskopu Latvijā

Evita Jakušonoka, Raimonds Karls

Derma Clinic Riga, Latvija

Ievads. Dermatoskopija ir neinvazīva metode, kas ļauj novērtēt jaunveidojumu morfoloģiskās pazīmes, kas nav redzamas ar neapbruņotu aci. Šī metode spēj vizualizēt ādas struktūras līdz papildlāras dermas līmenim. Dermatoskopijā redzamās pazīmes korelē ar morfoloģiskām izmaiņām ādā. Ādas virsmas mikroskopija iesākās 1663. gadā, kad Kolhaus izmeklēja ādas asinsvadus. 1989. gadā *Braun-Falco* izveidoja pirmo portatīvo rokā turamo dermatoskopu. Diagnozes precizitāte, izmantojot dermatoskopu, uzlabojas par 10–30% salīdzinājumā ar neapbruņotu aci. Agrīnas melanomas atpazīstamība uzlabojas pat līdz 49%.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Noskaidrot starp Latvijas dermatovenerologiem, kāda ir ādas jaunveidojumu (labdabīgu, ļaundabīgu, premalignu) atpazīstamība. Kurus jaunveidojumus atpazīst labāk – melanocītu vai nemelanocītu? Tika izveidotas elektroniskās anketas *Monkey Survey* sistēmā ar 60 dermatoskopijas attēliem, kuros bija redzami ādas jaunveidojumi. Tās tika izsūtītas dermatovenerologiem un rezidentiem, dati apkopoti, izmantojot *SPSS* datubāzi. Pētījumā tika iegūtas 45 aptaujas anketas, no kurām 6 bija aizpildījuši rezidenti.

Rezultāti. No visiem aptaujātajiem ārstiem 5–10 gadus savā praksē dermatoskopu izmanto tikai 44,4% respondentu, 4,4% to lieto ilgāk nekā 15 gadus. No visiem labdabīgajiem jaunveidojumiem vislabāk tika atpazīts *pigmentatio artificialis* (100%), *acral naevus* (95,6%), *verruca vulgaris* (91,1%), *xanthogranuloma* (80%), *keratosis seborrhoica* (68,35%). No premaligniem jaunveidojumiem aktīnisko keratozi atpazīst 84,4% gadījumu, keratoakantomu – 82,2%. No ļaundabīgiem audzējiem melanomu *in situ* atpazīst tikai 46,7%, pārējie respondenti atzīmē to kā labdabīgu veidojumu. Turpretī melanomu, kas nav vairs *in situ* stadijā, diagnosticē 95% gadījumu. Bazaliomas atpazīstamība svārstās no 42,2% līdz 97,8%. Plakanšūnu karcinomu atpazīst tikai 51,1% gadījumu.

Secinājumi. Dermatoskopijas metodi var lietot tikai pieredzējis speciālists, citādi šīs metodes precizitāte līdzinās rezultātiem, ko veic speciālisti ar neapbruņotu aci. Dermatoskopija uzlabo diagnozes precizitāti agrīnas melanomas atpazīstamībā, kad klīniski nedarbojas neviens no ABCDE pazīmēm. Melanomu *in situ* stadijā Latvijas dermatologi 53,3% gadījumu uzskata par labdabīgu veidojumu un tā netiek laikus diagnosticēta. Latvijas dermatologi nemelanocītu veidojumus atpazīst labāk nekā melanocītu.

Λ